

EDUSKUNNAN PANKKIVALTUUSMIESTEN

KERTOMUS

VUODELTA 1935

EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNNALLE

HELSINKI 1936
VALTIONEUVOSTON KIRJAPAINO

Talouselämä Suomessa vuonna 1935.

Sisältö:

	Siv.		Siv.
Talouselämä Suomessa vuonna 1935	3	Setelistö	13
Teollisuus	3	Pankin suhde valtioon	14
Maatalous	4	Pankin tilinpäätös	14
Työmarkkinat	5	<i>Pankkivaltuusmiesten käsittelemiä asioita</i>	18
Ulkomaankauppa	6	Setelien lunastus	18
Kotimaankauppa	6	Eläkkeet	18
Liikenne	6	Arvottomain saatavain poistot	18
Raha- ja pääomamarkkinat	7	Tilintarkastus	18
Korkokanta	8	Lainausliikkeen ja valuuttakaupan tarkastus	18
Maksutase	8	Inventtaukset ja haarakonttorien tarkastus	18
Suomen markan arvo ja hintataso	9	Pankin historia	19
<i>Suomen Pankin toiminta</i>	10	Pankkivaltuusmiesten valvonnan alaiset ra-	
Rahan arvo ja valuuttakauppa	10	hastot	19
Luotonanto	10	Haarakonttorien valvojat	19
Korkomäärät	12	Pankkivaltuusmiehet ja tilintarkastajat	20

Vuosina 1933 ja 1934 tapahtunutta suhdanteiden huomattavaa paranemista jatkui myös vuonna 1935, mutta nousu oli yleensä hitaampaa, näyttääpä se eräillä aloilla pysähtyneenkin. Varsinkin vaikutti syksyllä 1934 alkanut kansainvälisten puutavaramarkkinain huonontuminen suuresti maamme kansantalouteen, joka aina on herkästi riippuvainen puutavaraviennin kehityksestä. Kun nämä markkinat vuoden lopulla saatiin vakaantumaan, oli tilanne vuoden päättyessä lupaavampi kuin sen alkaessa.

Teollisuus.

Tuotantotoiminnan vilkastumista jatkui useimmilla teollisuuden aloilla. Siten teollisuustuotannon volyyymi Unitaksen indeksin mukaan nousi 140:sta vuonna 1934 150:een viime vuonna samalla kuin sen arvo nousi 120:sta 124:een. Sekä volyymin että arvon lisäys oli pienempi kuin edellisenä vuonna. Volyymin lisäys oli näet ennakkolaskelmien mukaan 7%, vastaten 22% edellisenä vuonna, ja arvon lisäys vain 3%, vastaten 24% vuonna 1934. Vertailu edellisen korkeakonjunktuurin aikana vuonna 1928 saavutettuun huipputulokseen osoittaa, että teollisuustuotannon volyyymi puheena olevan indeksin mukaan kertomusvuonna ylitti silloisen volyymin 22,0%:lla ja että sen arvokin saavutti silloisen tason.

Kehitys eri aloilla oli hyvin erilainen. Kun tuotannon lisäys vuonna 1934 suunnilleen samassa määrässä oli johtunut vientiteollisuuden ja kotimarkkinateollisuuden

tuotannon laajenemisesta, johtui se viime vuonna pääasiallisesti jälkimmäisestä, kun sitä vastoin vientiteollisuus kokonaisuutena taantui.

Kotimarkkinateollisuuden tuotanto lisääntyi kertomusvuonna sekä volyymiltaan että arvoltaan noin 12—13% eli jonkin verran vähemmän kuin edellisenä vuonna, mutta huomattava on, että se kummassakin suhteessa on sivuuttanut vuoden 1928 ennätystason. Tuotannon lisäys oli yhteinen kaikille tärkeimmille teollisuudenhaaroille.

Tuntuvin nousu tapahtui metalli- ja koneteollisuudessa, jonka tuotannon arvo lisääntyi yli 21%, sekä kivi-, savi- ja lasiteollisuudessa, jonka vastaava lisäys oli melkein 19%. Elintarve- ja nautintoaineteollisuuden arvo sen sijaan lisääntyi vain 8%.

Vientiteollisuuden kokonaistuotanto ei edellisen vuoden jyrkän nousun jälkeen enää kasvanut, tuotantovolyyymi pysyi entisellään ja arvo väheni noin 10%. Siitä huolimatta volyyymi oli tuntuvasti (27%) suurempi kuin vuonna 1928, mutta tuotannon arvo oli 9% mainitun ennätysmäärää pienempi.

Tämä taantuminen johtui yksinomaan sahateollisuudesta, jonka markkinat jo vuoden 1934 jälkipuoliskolla olivat alkaneet heikentyä. Kertomusvuosi alkoi siten huonoin enteina ja vuoden varrella puutavaramarkkinat yhä huononivat. Kulutus oli sangen huono muualla kuin Englannissa, jossa se oli hyvä, mutta sielläkin ostajat, joilla oli suuret varastot, alkuvuodesta pysyivät pidättyväisinä. Neuvotte-

lut venäläisen puutavaran sijoittamisesta johtivat monen vaiheen jälkeen sopimukseen, joka tiesi tuntuvaa hintainlaskua. Myös suomalaisten puutavaraviejäin oli pakko useaan kertaan alentaa hintojaan. Lokakuun lopussa, johon mennessä johtavat liikkeet jo olivat sijoittaneet tuotantonsa, havaittiin kuitenkin hintainlaskun olleen tarpeettoman jyrkän, joten jäljellä olevista tavaraeristä voitiin saada hiukan parempi hinta. Joulukuun alussa saatiin tärkeimpien puutavaraviejämaiden kesken syntymään sopimus, joka m. m. takasi Suomelle tyydyttävän vientimäärän. Seurauksena oli, että puutavaramarkkinat vuoden lopussa vakaantuivat ja että hinnoissakin alkoi ilmetä vähäistä nousua.

Sahatuotteiden vienti oli kertomusvuonna vain vähän pienempi kuin edellisenä vuonna, nimittäin 1,041,500 standerttia vastaten 1,086,900 standerttia vuonna 1934. Vientimäärä oli siten melkoista suurempi kuin vuosina 1933 ja 1932. Hintasuhteiden epäedullisuuden takia maamme sahatuotteista saama tulo, joka vuonna 1934 oli noussut 2,213 milj. markkaan, jälleen väheni 1,828 miljoonaan eli lähes viidenneksellä.

Vientiteollisuuden muut haarat sitä vastoin saattoivat lisätä vientiään, joskin hintasuhteet enimmäkseen olivat epätydyttävät.

Erilaisten puuteosten vienti kehittyi kertomusvuonna seuraavalla tavalla. Faneerin vienti lisääntyi 115,000 tonnista 127,000 tonniin eli 10 %, rihmarullien vienti 5,900 tonnista 6,100 tonniin eli 3 % ja muiden puuteosten vienti 3,300 tonnista 4,100 tonniin eli 24 %, kun taas huonekalujen vienti väheni 1,900 tonnista 1,200 tonniin eli 37 %. Pyöreän puun vienti oli hiukan pienempi, kaivospylväitä vietiin 1,818,000 m³ vastaten 1,808,000 m³ ja hiomopuita 1,217,000 m³ vastaten 1,333,000 m³ edellisenä vuonna. Kaikkiaan puuteoksista ja pyöreästä puusta saatiin

maahan 808 milj. markkaa vastaten 748 miljoonaa vuonna 1934.

Paperiteollisuustuotteiden tuotantokyky lisääntyi melkoisesti eräillä aloilla vallitsevista sopimukseen perustuvista rajoituksista huolimatta, ja vientikin kasvoi. Paperivanukkeen vienti nousi 249,000 tonnista 289,800 tonniin eli 16 %, sulfiittiselluloosan vienti 597,200 tonnista 688,700 tonniin, mikä vastaa 15 %:n lisäystä, sulfaattiselluloosan vienti 204,900 tonnista 235,000 tonniin eli 15 %, paperin vienti 355,800 tonnista 376,100 tonniin eli 6 % sekä pahvin vienti 64,300 tonnista 66,100 tonniin vastaten 3 %:n kasvua. Kaikkien näiden tuotteiden vienti oli suurempi kuin minään aikaisempina vuonna. Niiden vientiarvo ei kuitenkaan lisääntynyt yhtä voimakkaasti kuin viennin määrä. Yhteensä vientiarvo oli 2,516 milj. markkaa eli 10 % suurempi kuin vuonna 1934.

Rakennustoiminta vilkastui tuntuvasti. Helsingissä valmistui 124 rakennusta, joiden kuutiolavuus oli 940,000 m³ vastaten 47 rakennusta ja 309,900 m³ vuonna 1934. Uusia asuinhuoneita valmistui 4,205, kun vastaava luku edellisenä vuonna oli vain 1,836. Vertailun vuoksi mainittakoon, että viime rakennuskiihkon aikana, vuonna 1928, valmistuneiden asuinhuoneiden luku oli yli 16,000.

Maatalous.

Maatalouden tulokset ovat vain osaksi suhdanteista riippuvaiset ja johtuvat yhtä paljon luonnonsuhteista. Epäedullisten sääsuhteiden takia sato oli melkoista huonompi kuin vuonna 1934. Ennakkotietojen mukaan tärkeimpien viljalajien satomäärä supistui: ohran ja kauran noin 17 %, ruukiin noin 9 % ja vehnän 1 %. Sitä vastoin perunoista ja peltoheinistä saatiin ennätys sadot, edellisistä 16 %, jälkimmäisistä 10 % suurempi kuin vuonna 1934. Sateiden takia sadon laatu kärsi melkoisesti.

Kokonaissato oli viime vuonna ennakoarvion mukaan 3,503 rehuyksikköä, siis vähän pienempi kuin edellisenä vuonna, jolloin se oli 3,588 rehuyksikköä, mutta suurempi kuin sitä edellisinä vuosina. Sadon arvon vähennys sitä vastoin oli suurempi; ennakoarvion mukaan sen arvo oli 4,872 milj. markkaa vastaten 5,223 miljoonaa edellisenä vuonna.

Toiselta puolen suhdanteet pitkästä ajasta sikäli olivat edulliset maataloustuottajille, että useiden karjantuotteiden jo vuonna 1934 alkanutta hintainnonsua jatkui kertomusvuoden aikana. Varsinkin voin, juuston, maidon ja naudanlihan hinta oli kertomusvuonna tuntuvasti korkeammalla tasolla kuin lähinnä edellisenä vuonna. Maataloustuotteiden hintaindeksi oli Maataloustuottajain Keskusliiton laskelmien mukaan viime vuonna keskimäärin 75 (vuosien 1926—28 keskihinnat = 100) eli 5 pistettä korkeampi kuin vuonna 1934, ja joulukuun indeksi oli 80, vastaten 77 vuotta aikaisemmin ja 70 vuoden 1933 lopussa. Tämä hintain kehitys johtui pääasiallisesti maailmanmarkkinain kehityssuunnasta, valtion laajojen tukemistoimenpiteiden vaikutusten rajoituksessa suurimmaksi osaksi siihen, että kotimainen maataloustuotteiden hintataso pysyi edelleen tuontihintoja huomattavasti korkeampana. Toisaalta myös maataloustarvikkeiden hinnat ja maataloustyöväen palkat nousivat: edelliset keskimäärin 86:sta 90:een, jälkimmäiset 82:sta 85:een. Tarvikkeiden hintainnonsu johtui pääasiallisesti väkirehujen kallistumisesta.

Maataloustuotteiden viennistä saatiin kuluneena vuonna maahan enemmän rahaa kuin edellisinä vuosina siitä huolimatta, että vientimäärät, osaksi kotimaisen kuluksen lisääntymisen johdosta, osaksi ulkomaiden ehkäisytöimenpiteiden takia, osittain pienenevät. Siten väheni voinvienti 11,098 tonnista 10,243 tonniin ja munien vienti 9,954 tonnista 8,730 tonniin, mutta toisaalta vietiin erilaista lihaa 5,712 tonnia

vastaten 3,226 tonnia ja juustoa 4,248 tonnia vastaten 3,866 tonnia vuonna 1934. Kaikkiaan eläimistä saatujen ruokatarvikkeiden vienti tuotti vuonna 1935 455 milj. markkaa eli lähes 14 % enemmän kuin vuonna 1934.

Maatalousväestön elintasoon ja ostokykyyn kohottavasti vaikutti myös metsistä sekä metsä- ja uittotöistä saatu melkoinen tulo. Arviotietojen mukaan maatalousväestö hakkuukautena 1934—35 näistä lähteistä sai tuloja noin 2,050 milj. markkaa vastaten 1,950 edellisenä hakkuukautena ja vain neljännestä siitä lamakauden ollessa ankarimmillaan. Näistä edullisista asiahaaroista huolimatta ja vaikka korkokanta oli laskemassa ja valtion taholta edelleen jatkettiin toimintaa maatalousvelkojen vaikuttamiseksi, ei voitu estää useiden maatilojen sortumista. Pakkokuuokaupoissa myytiin siten kertomusvuonna 2,506 maatilaa. Tämä luku oli kuitenkin huomattavasti pienempi kuin lähinnä edellisten vuosien vastaavat luvut, 3,428 ja 4,267.

Työmarkkinat.

Tuotantotoiminnan useilla aloilla vilkastuessa työmarkkinoilla jatkui paraneva suunta, kuten lähinnä edellisinäkin vuosina. Kertomusvuoden alkaessa valtion työttömyyskortistossa oli noin 19,200 työttöntä, ja tammi—maaliskuulla työttömien luku nousi päälle 22,000, mutta keväällä se nopeasti väheni. Heinäkuun päättyessä työttömiä oli enää 3,700, joten voi sanoa varsinaisen suhdannetyöttömyyden silloin loppuneen. Syksyllä ilmeni jälleen kausityöttömyyttä, joka joulukuun lopussa erikoisista syistä, metsätöiden vähenemisen ja lykkääntymisen takia, nousi melko korkealle eli 17,800 henkeen. Verrattuna esim. vuosiin 1933—1931, jolloin työttömiä oli vastaavasti 41,000, 82,600 ja 87,300, olot kuitenkin olivat huomattavasti parantuneet. Tällöin on kuitenkin otettava huomioon,

että valtion työttömyyskortistoon merkitsemisen perusteet ovat vuosien kuluessa muuttuneet joten numerot eivät täysin vastaa toisiaan. — Työmarkkinat olivat koko vuoden ajan rauhalliset, eikä suurempia työtaisteluita esiintynyt. Yleistä työpalkkatilastoa ei ole käytettävissä, mutta esim. metsätyöntekijäin palkat ovat nousseet keskimäärin noin 8 %.

Ulkomaankauppa.

Ulkomaankaupan vilkastumista jatkui vuonna 1935. Koko ulkomainen kauppavaihto oli arvoltaan 11,548.0 milj. markkaa vastaten 11,002.4 miljoonaa edellisenä vuonna. Kauppavaihto oli siten arvoltaan 46 % suurempi kuin vuonna 1931, jolloin se oli painunut alimmilleen, mutta edelleen noin 19 % pienempi kuin viime korkeakonjunktuurin huippukautena. Tämä johtuu kuitenkin muuttuneista hintasuhteista; volyymiltaan ulkomaankauppa oli laajempi kuin minään aikaisempaa vuonna. Ulkomaankaupan viimevuotinen nousu johtui ensi sijassa tuonnin vilkastumisesta. Tämä oli näet volyymiltaan 11 % suurempi kuin edellisenä vuonna ja sen arvo lisääntyi 567.7 milj. markkaa nousten 5,344.1 miljoonaan. *Vientikin* lisääntyi määrältään noin 6 %, mutta epäedullisten hintasuhteiden takia sen arvo väheni 22.1 milj. markkaa painuen siten 6,203.9 miljoonaan.

Viennin lisääntyminen johtui pääasiallisesti puunjalostusteollisuuden tuotteiden viennin kasvamisesta; samaan suuntaan vaikutti eräiden maataloustuotteiden vientimäärien nousu ja eräiden toisten hintojen paraneminen, kun taas sahatavatuotteiden vienti tuotti vähemmän kuin vuonna 1934.

Tuonnin voimakas lisääntyminen johtui pääasiassa melkoisista investoimisista ja teollisuustoiminnan vilkkaudesta sekä vain vähäiseksi osaksi kulutuskyvyn paranemi-

sestä. Siten tuotujen koneiden arvo kasvoi 245.0 milj., raaka-aineiden arvo 179.7 miljoonaa ja valmiiden teollisuustuotteiden arvo 158.6 miljoonaa markkaa. Sitä vastoin ravinto- ja nautintoaineiden tuonti oli 15.6 milj. markkaa pienempi kuin lähinnä edellisenä vuonna. Tämä vähennys johtui osaksi eräiden tuontitavaroiden huojustumisesta, osaksi taas siitä, että osa eräiden tavaroiden tuontia odotettujen tullinalennusten takia siirtyi tammikuuhun 1936. Koko tuonnista kuului runsaasti 64 % tuotantotavarihin ja 36 % kulutusta välittömästi palveleviin tavarihin.

Kun tuonnin arvo lisääntyi samalla kuin viennin arvo supistui, ei kauppataase muodostunut yhtä edulliseksi kuin lähinnä edellisinä vuosina, jolloin vientienemmyys oli harvinaisen suuri. Tällainen kauppasuhteen muuttuminen olikin odotettavissa. Mutta kun vientienemmyys vielä viime vuonnakin oli niin suuri kuin 859.8 milj. markkaa, on tulosta pidettävä hyvin tyydyttävänä.

Kotimaankauppa.

Suhdanteiden parantumista tapahtui myös kotimaankaupassa, jossa myynti useimmilla aloilla vilkastui. Erikoisesti voidaan todeta, että kulutuksen kasvaminen ei rajoittunut vain välttämättömiin kulutustavarihin, vaan että monilla aloilla siirryttiin myös kalliimpiin tavaralaatuihin. Näistä asianhaaroista ilmenevää ostokyvyn parannusta osoittaa eräiden suurten tukku-liikkeiden myynnin kasvaminen 14 %:lla vuoteen 1934 verrattuna. Myynti oli siten 38 % suurempi kuin vuonna 1932, jolloin se oli alimmillaan, ja saavutti jo pulan edellä vallinneen tason.

Liikenne.

Liikenteen kasvu, joka vuonna 1934 oli ollut verrattain nopeaa, pysähtyi viime vuonna. Syynä oli lähinnä puutavaran

viennin supistuminen. Ulkomailta saapuneiden ja ulkomaille lähteneiden laivojen tonnilluku oli suurin piirtein samansuuruinen kuin vuonna 1934, mutta rautateitse kuljetetun tavaran määrä väheni 4 % edellisenä vuonna saavutetusta huipusta.

Raha- ja pääomamarkkinat.

Raha- ja pääomamarkkinoille tunnusomaista oli maamme oloissa harvinainen keveys, joka vuoden varrella vähitellen tuli yhä tuntuvammaksi. Tämä johtui toisaalta säästöpääomien melko runsaasta kertymisestä luottolaitoksiin, toisaalta talouselämän vilkkauteen katsoen pienestä luoton kysynnästä. Pohjaltaan se, samaten kuin edellisinäkin vuosina, perustui edulliseen maksutaseeseen.

Talletusten kerääntyminen luottolaitoksiin, joka alkuvuodesta oli runsas, kärsi syksyllä sekä sadonkorjuunvaikeuksista että puutavaramarkkinoiden heikkoudesta. Tuloksena oli, että talletusten lisäys, kun liikepankkien shekkitlejä ei oteta huomioon, jäi 820.9 milj. markkaan, s. o. hiukan pienemmäksi kuin vuonna 1934, jolloin lisäys oli huomattavasti suurempi kuin edelläkävyeinä pulavuosina.

Mitä toiselta puolen tulee luotonantoon, voi todeta, että aina pulan puhkeamisesta asti kestänyttä liikepankkien luotonannon supistumista ei enää jatkunut viime vuonna. Luotonannon lisäys oli tosin vähäinen, vain 35.0 milj. markkaa, mutta kehityksen suuntaa osoittavana se ansaitsee huomiota. Myös Suomen Pankin luotonanto, joka sekkin edellisinä vuosina oli supistunut, lisääntyi viime vuonna 109.5 milj. markkaa. Koko lisäys oli siten 144.5 milj. markkaa eli 2 %, kun sen sijaan luotonanto edellisenä vuonna oli vähentynyt 269.2 milj. markkaa vastaten 3 %. Pankkien luotonannon lisäys olisi viime vuonna ilmeisesti ollut tuntuvasti suurempi, ellei-

vät obligatiomarkkinat olisi olleet siksi vilkkaat, että moni liikeyritys saattoi vaukauttaa entisiä pankkiluottojaan pitkäaikaisiksi obligatiolainoiksi. Saatavissa olevien tietojen mukaan emittoitiin uusia kotimaisia obligatiolainoja päälle 800 milj. markan nimellisarvosta, siis jonkin verran enemmän kuin edellisenä vuonna. Mainittuun summaan ei ole luettu varsinaisia konverttauslainoja, joiden määrä nousi lähes 300 milj. markkaan.

Liikepankkien asema oli koko kertomusvuoden ajan hyvin keveä, ja niiden likviditeetti, joka jo vuoden alkaessa oli hyvä, parani edelleen vuoden aikana. Kun liikepankkien luotonanto yleensä Suomessa on tuntuvasti luotonottoa suurempi, pulaikoina hyvinkin paljon suurempi, oli suhde koko viime vuoden ajan päinvastainen. Vuoden alkaessa luotonoton enemmyys oli 221.2 milj. markkaa, ja siitä se vähitellen nousi 517.6 miljoonaan vuoden viimeisenä päivänä. Näissä oloissa ei ainoakaan liikepankin tarvinnut turvautua rediskonttaukseen, päinvastoin eräiden niiden oli vaikea löytää sopivia sijoituksia. Tästä syystä liikepankkien kassat pysyivät runsaina nousten 399.2 milj. markasta kertomusvuoden alkaessa 633.3 miljoonaan sen päättyessä. Muillakin luottolaitoksilla oli sijoitusvaikeuksia m. m. siitä päättäen, että liikepankkien luotonotto muilta luottolaitoksilta kertomusvuoden aikana lisääntyi 91.3 milj. markkaa nousten vuoden lopussa 817.6 miljoonaan.

Liikepankkien ulkomaiset sijoitukset olivat alkuvuodesta harvinaisen runsaat, niin että ne suuresti ylittivät vastaavien velkojen määrän. Sittenkin ulkomainen netto-saatava pieneni, laskien 181.9 milj. markkaan vuoden viimeisenä päivänä, oltuaan vuotta aikaisemmin 371.7 miljoonaa. Pankkien ulkomaisten suhteiden huononeminen johtui eräiden pitkäaikaisten lainojen pois-maksamisesta.

Suomen Pankin asema pysyi, niinkuin

edempänä osoitetaan, koko vuoden ajan hyvin vakavana.

Rahamarkkinoiden keveyttä voidaan edellisen lisäksi havainnollistaa monella tavalla. Mainittakoon tässä vain, että vireille pantujen vararikkojen luku, joka vuonna 1931 nousi 2,417:ään, mutta vuonna 1934 oli alentunut 804:ään, painui kertomusvuonna edelleen 724:ään, sekä että protestattujen vekselien luku oli vain 2,760, oltuaan edellisenä vuonna 4,013 ja kriisivuonna 1931 26,343. Niiden pääoma-arvosin erään suuren vararikon takia nousi 23.5 milj. markkaan oltuaan vuonna 1934 vain 18.8 miljoonaa mutta vuonna 1931 162.7 milj. markkaa. Arvopaperipörssin vaihto oli pienempi kuin vuonna 1934, jonka aikana noteeraukset nopeasti nousivat, mutta osakkeiden ja obligatioiden hinnat pysyivät edellisen vuoden lopussa saavuttamallaan korkealla tasolla. Keskimäärin osakekurssit Unitaksen indeksin mukaan olivat 143 pistettä vastaten 133 pistettä vuonna 1934 ja 99 pistettä vuonna 1932. Obligatiokurssien vastaavat indeksiluvut olivat 128, 122 ja 96.

Korkokanta.

Joulukuussa 1934 Suomen Pankin diskonttokorko oli alennettu 4 %:iin, ja tammi-kuun 1 p:stä 1935 luottolaitokset rahalaitosten yhteislautakunnan päätöksen mukaan olivat alentaneet 6 kuukauden talletusten koron $3\frac{3}{4}$ — $4\frac{1}{4}$ %:iin ja shekkitilin koron $1\frac{1}{2}$ —2 %:iin. Näin saavuttamallaan poikkeuksellisen alhaisella tasolla nämä korot muuttumattomasti pysyivät koko kertomusvuoden ajan. Luotonantokoroissa sitä vastoin tapahtui pitkin vuotta ilmeistä laskea, varsinkin siellä missä korko oli korkea. Liikepankkien korkein luotonantokorko aleni $8\frac{1}{2}$ %:sta 8 %:iin ja suurimmissa pankeissa senkin alle, samalla kuin yleensä korkeampien korkojen käyttö väheni. Näiden luottolaitosten luotonannon keskikorko

oli kertomusvuoden päättyessä 6.35 %, oltuaan vuotta aikaisemmin 6.82 %. Kun luotonoton vastaavat keskikorot olivat 3.34 ja 3.68 %, supistui korkomarginaali 3.14 %:sta 3.01 %:iin. Myöskin säästöpankkien korkomarginaali supistui jonkin verran. Korkotason aleneminen tuli selvästi näkyviin uusia obligatiolainoja annettaessa sovelletuissa korkomäärissä, jotka enimmäkseen olivat puolen prosenttia alemmat kuin vuonna 1934 emittoitujen lainojen.

Maksutase ja pääomaliike.

Vielä ei ole käytettävissä kaikkia niitä tietoja, jotka tarvitaan vuoden 1935 maksutaseen laskemiseen ja pääomaliikkeen valaisemiseen. Kuitenkin on mahdollista jo etukäteen saada niistä yleiskäsitys. Edellä on jo mainittu, että vientilyijäämä oli noin 860 milj. markkaa. Tunnettua on, että maksutaseen kaikkien muiden tulojen summa, kun pääomaliikettä ei oteta huomioon, vuonna 1934 ylitti vastaavat menot noin 100 milj. markalla. Katsoen ulkomaisen velan pienenemiseen ja korkojen alenemiseen voi pitää todennäköisenä, että viimeksi mainittu enemmisyys kertomusvuonna oli jonkin verran suurempi. Näin ollen voitaneen laskea, että maksutaseen tulot viime vuonna ylittivät niiden menojen määrän vähintään 960 milj. markalla. Tämä enemmisyys on tosin pienempi kuin kolmen lähinnä edellisen vuoden aikana, jolloin tulojen suuremmuus keskimäärin oli noin 1,370 milj. markkaa, mutta sinänsä hyvin edullinen.

Maksutaseen tulojen enemmyyttä vastaa samansuuruinen maamme ulkomaisten velkasuhteiden paraneminen. Ennakoarvion mukaan käytettiin vuonna 1935 noin 1,300 milj. markkaa ulkomaisten obligatiolainojen kuoletuksiin ja maksuun, kun taas toisaalta uusia obligatioita sijoitettiin ulkomaille 390 milj. markan nimellisarvosta. Arvion mukaan lyhytaikaiset velat vähenivät noin

80 milj. markkaa samalla kuin lyhytaikaiset saatavat, joita käytettiin vakautetun velan lyhentämiseen, supistui 330 milj. markkaa. Koko tunnettu ulkomainen nettovelka väheni siten noin 660 milj. markkaa. Toisaalta Suomen Pankin kultavarastoa lisättiin 149.5 milj. markalla. Kun tämä kulta on kirjattu vanhaan kultaparieteettiin, vastaa se todellisuudessa lähes 300 milj. markan kultaostoja, millä summalla vahvistettiin maamme ulkomaista maksuvalmiutta. Kun suurin osa ostetusta kullasta vuoden päättyessä edelleen oli ulkomailta, oli se muodollisestikin saatavaa ulkomailta.

Suomen markan arvo ja hintataso.

Samoin kuin edellisinäkin vuosina Suomen markan arvo säilytti muuttumattomana suhteensa Englannin puntaan joutuen siten suhteessaan kultavaruuttoihiin kokemaan samat vaihtelut kuin puntakin. Nämä heilahtelut pysyivät kuitenkin sup-

peammissa rajoissa kuin edellisinä vuosina ja palauttivat muuten suhteen kertomusvuoden lopussa melkein samaan kohtaan, jossa se oli vuoden alkaessa. Siten Ranskan frangin noteeraus kertomusvuoden viimeisenä päivänä oli Smk. 305:— vastaten Smk. 304:25 vuotta aikaisemmin. Dollarin vastaavat noteeraukset olivat Smk. 46:15 ja 46:05.

Ostovoimaltaan Suomen markka niinkään pysyi hyvin kiinteänä. Abessinian sodan syttyminen ja laajemman sodan pelko aiheuttivat syksyllä maailmanmarkkinoilla hintainnousun, joka Suomessa ilmeni tukkuhintaindeksin nousuna 90 pisteestä 92:een. Marraskuulla indeksi jälleen laski 91:een ja oli keskimäärin koko vuodelta 90 niinkuin edellisenäkin vuonna.

Elinkustannusindeksi oli kertomusvuonna keskimäärin 997 vastaten 983 ja 1,001 lähinnä edellisinä vuosina.

Vaikka hintataso täten kokonaisuutena oli melkein muuttumaton, on vuoden varrella tapahtunut eräitä muutoksia eri tavararyhmien hintojen välisissä suhteissa.

Suomen Pankin toiminta.

Rahan arvo ja valuuttakauppa.

Maailman rahaolojen suhteellinen vakaantuminen, mikä vuonna 1931 tapahtuneen kullasta luopumisen aiheuttaman sekasorron jälkeen oli jo vuonna 1933 päässyt alkamaan, jatkui viime vuonna. N. s. puntaryhmään kuuluvien maiden rahojen arvot ovat pysyneet edelleen, kuten edellisenäkin vuonna, toisiinsa verraten kiinteinä koko vuoden. Punnan arvo markkoissa on siis edelleen ollut 227: —. Kuten jo edellä on tullut mainituksi, ovat nämä puntaryhmän rahanarvot jonkin verran heilahdelleet kultaan, s. o. Ranskan frangiin verraten. Ranskan frangin arvo Suomen markkoissa on vaihdellut Smk:sta 301: 75 Smk:aan 320: — vuoden keskiarvon ollessa Smk 305: 67. Suomen Pankin dollarin noteeraus on vaihdellut Smk:sta 45: 60 Smk:aan 47: 95 vuoden keskiarvon ollessa 46: 35, mikä osoittaa, että dollarin ja punnan suhde on saavuttanut entistä suuremman kiinteyden. Myöskin Suomen Pankin Saksan markan noteeraus on vaihdellut suhteellisesti vähemmän kuin edellisenä vuonna, alin arvo oli Smk 1,838: — ja korkein Smk 1,952: — keskiarvon ollessa Smk 1,866: 86.

Tästä rahaolojen ilmeisestä vaikka hietaasti tapahtuvasta vakaantumisesta huolimatta on useiden valuuttojen asema edelleen ollut epävarma eikä yksikään vuoden 1931 järkytysten johdosta kultakannasta luopunut maa ole vielä palannut siihen takaisin. Ei myöskään omassa maassamme ole vielä katsottu tämän ajan tulleen, vaan on pidetty tarpeellisena jatkaa väliaikaista tilaa ja edelleen lykätä kulta-

kantaan palaaminen tuonnemmaksi. Pankkivaltuusmiesten esityksestä Suomen Pankki on asetuksella valtuutettu vuoden 1936 loppuun poikkeamaan setelinlunastusta koskevista ohjesääntönsä määräyksistä.

Maamme taloudellisten olojen kehitys on, niinkuin edellä esitetyistä tiedoista ilmenee, jatkunut edelleen suotuisaan suuntaan. Niinkuin useana edellisenä vuonna on päättyneenkin vuoden ulkomaankauppa jättänyt huomattavan vientilyijäämän. Tämä talouden yleistila on antanut hyvän pohjan myöskin maamme rahan vakaana pysyttämiseksi, missä tehtävässä ei enää pariin vuoteen ole esiintynyt niitä vaikeuksia, joita aikaisemmissa epävakaisissa olosuhteissa oli voitettavana.

Valuuttavaraston kasvu ei tosin jatkunut niinkuin edellisenä vuonna. Se oli vuoden alussa 1,328.0 miljoonaa markkaa ja kasvoi toukokuun loppuun mennessä 1,415.9 miljoonaa markkaan. Mutta tämän jälkeen se alkoi hiukan vaihdellen vähentyä ja oli vuoden lopussa 1,266.9 miljoonaa markkaa. Tämä väheneminen on itse asiassa kuitenkin vain näennäistä ja johtuu siitä, että Pankki on vuoden loppupuolella tehnyt huomattavia kullanoitoja. Kultakassa olikin vuoden lopulla noin 149.5 miljoonaa markkaa suurempi kuin vuoden alussa.

Valuuttakauppa on koko vuoden ollut täysin vapaa.

Luotonanto.

Pankkivaltuusmiesten kertomuksessa vuodelta 1934 mainittiin jo ne kaksi varsin

huomattavaa seikkaa, joissa taloudellisen elämämme elpyminen kuvastuu Suomen Pankin toiminnan piirissä. Toinen näistä ilmiöistä on korkomäärien nopea aleneminen. Toinen on se seikka, että yksityispankit eivät sitten vuoden 1933 lokakuun ole tarvinneet rediskonttausluottoa Suomen Pankilta. Tällaista olotilaa ei ole sattunut sen jälkeen kun rediskonttaus laajemmin tuli käytäntöön. Pankin myöntämä vekseliluotto oli siis viime vuonnakin yksinomaan suoraan diskontattuja vekseleitä.

Diskontattujen vekselien määrä, joka vuoden alussa oli 542.9 miljoonaa markkaa, kasvoi vuoden alkukuukausina niin, että se huhtikuun lopussa oli 797.0 miljoonaa markkaa. Sen jälkeen se jälleen aleni ja oli syyskuun lopussa vain 649.7 miljoonaa markkaa. Vuoden päättyessä suoraan diskontattujen vekselien määrä oli 669.1 miljoonaa markkaa, mikä oli 126.2 miljoonaa markkaa enemmän kuin vuoden alkumäärä. Hypoteekkilainojen kokonaismäärä väheni vuoden aikana 18.9 ja kassakreditiviivien kasvoi 2.1 miljoonaa markkaa.

Pankin koko kotimainen luotonanto oli

Suomen Pankin kotimainen luotonanto vuonna 1935.

Kuukauden loppu	Vekselit milj. mk	Hypot. lainat milj. mk	Kassa- kreditivit milj. mk	Redis- konttaukset milj. mk	Yhteensä milj. mk
1934					
Joulukuu	542.9	64.3	65.3	—	672.4
1935					
Tammikuu	606.4	43.3	54.3	—	704.0
Helmikuu	659.7	42.4	61.9	—	764.0
Maaliskuu	750.5	42.3	67.8	—	860.6
Huhtikuu	797.0	44.1	64.3	—	905.4
Toukokuu	783.7	44.2	62.0	—	889.9
Kesäkuu	749.0	44.2	57.2	—	850.4
Heinäkuu	690.3	43.7	49.3	—	783.3
Elokuu	667.2	49.6	60.5	—	777.3
Syyskuu	649.7	45.7	52.7	—	748.1
Lokakuu	687.0	51.1	68.0	—	806.1
Marraskuu	683.7	45.5	79.3	—	808.5
Joulukuu	669.1	45.4	67.4	—	781.9

vuoden alussa 672.4 miljoonaa markkaa, lisäntyi huhtikuun loppuun mennessä 905.4 miljoonaa markkaan, mutta väheni sen jälkeen niin, että oli vuoden lopussa 781.9 miljoonaa markkaa eli 16.3 % suurempi kuin vuoden alussa.

Pankin kotimaisen luotonannon kokonaismäärä oli vuoden lopussa suunnilleen puolet vuosina 1928 ja 1929 saavutetuista korkeimmista määristä. Kotimaisen luotonannon korkein kuukauden lopussa laskettu määrä oli nim. v. 1928 1,556 milj., v. 1929 1,533 milj., v. 1930 1,372 milj., v. 1931 1,349 milj. ja v. 1932 1,259 miljoonaa markkaa. Pankin luotonanto oli viime vuoden lopussa sillä tasolla, mihin sen vuotuiset korkeimmat määrät yleensä aikaisempina säännöllisinä vuosina kohosivat. Luotonanto liiketoimintaan ylitti nimittäin ennen vuotta 1928 vain kerran, s. o. v. 1924, miljoonain, mutta kohosi muuten korkeimmillaan 700—900 miljoonaa markkaan.

Pankin kotimaisen luotonannon eri lajien sekä kokonaismäärän kuukausittainen vaihtelu v. 1935 näkyy seuraavasta taulukosta: